

Ulusal Hakemli Dergi

TARİH BURADA

YIL: 3, (OCAK 2025), SAYI 1

E-ISSN: 2980-2202

15/01/2025

Ulusal Hakemli Dergi
Tarih Burada Dergisi
Yıl: 3. Cilt: 1. Sayı: 1
ISSN no: 2980-2202

Editörler

Rahime DENİZ

Bayram ŞAHİN

Kapak Tasarımı

Rahime DENİZ

Mizanpaj, Yazım ve Dil Editörleri

Rahime DENİZ

İletişim: +90 552 592 21 61

E – Posta: tarihburada8@gmail.com

www.tarihburada.com

ISSN:2980-2202

Yayın Tarihi: 15.01.2025

License (for files):

Creative Commons Attribution 4.0 International

Not: Makalelerin her türlü idari, akademik ve hukuki sorumluluğu yazarlara aittir.

Ulusal Hakemli Dergi
Tarih Burada Dergisi
Yıl: 3. Cilt: 1. Sayı: 1
ISSN no: 2980-2202

AMAÇ VE KAPSAM

Tarih Burada Dergisi yılda üç defa (Ocak-Haziran-Aralık) yayımlanan, ihtiyaç halinde bir de özel sayı çıkaran ulusal hakemli, akademik bir dergidir. Dergi akademik dergi niteliğinde olup, Sosyal - Kültürel Çalışmalar ve Tarih olgusuna dair her alanda, nitelikli araştırma ve derleme makalelerini bilim dünyası ile paylaşmayı hedeflemektedir.

Tarih Burada Dergisi özel amacı ülkemizde yayın hayatında olan diğer dergilerden farklı olarak Tarih alanında tamamlanmış yüksek lisans ve doktora çalışmalarıyla ilgili makaleleri öne çıkarmaktır.

Genel amacı ise yeni bitirilmiş olan yüksek lisans ve doktora çalışmalarının tanıtımını yapmak ve bilim hayatına katılmalarını sağlayacak öncelikli bilgilerin öne çıkarılmasını sağlayacak bilim söyleşileri düzenlemek ve bu söyleşileri [www. tarihburada. com](http://www.tarihburada.com) adlı sitesinde yayınlamaktır.

Dergimiz dijital yayın olup, baskısı bulunmamaktadır.

Ulusal Hakemli Dergi
Tarih Burada Dergisi
Yıl: 3. Cilt: 1. Sayı: 1
ISSN no: 2980-2202

EDİTÖR KURULU

ADI ve SOYADI	ÜLKE
Haydar ÇORUH	Türkiye
Galip SAYILOV	Azerbaycan
Oktaj HASANİ	Kosova
Adem ÇALIŞKAN	Türkiye
Mehmet Yaşar ERTAŞ	Türkiye
İlhami YURDAKUL	Türkiye
Metin Ziya KÖSE	Türkiye
Murat ULUSKAN	Türkiye
Rahime DENİZ	Türkiye
Nihat YALDIZ	Türkiye
Ahmet Haşimi	Türkiye
Akif BAYĞIN	Türkiye
Ercan YÜCEL	Türkiye
Kadriye KARA	Türkiye
Tuğrul Erdem DOĞRU	Türkiye
Ali Öner TAÇ	Türkiye
Güler GÜLER	Türkiye
Feride GÜLER	Türkiye
Mustafa Ertan BOZKIR	Türkiye
Alper YILDIRIM	Türkiye
Fatih AĞLAYAN	Türkiye
Enver GEZER	Türkiye
Gülşen ESİROĞLU	Türkiye
Mehmet AÇAR	Türkiye
Mustafa KURT	Türkiye
Hasan ATEŞ	Türkiye
Ülkü ÇALIŞKAN	Türkiye
Ayşe ZAMACI	Türkiye
Bayram ŞAHİN	Türkiye

Ulusal Hakemli Dergi
Tarih Burada Dergisi
Yıl: 3. Cilt: 1. Sayı: 1
ISSN no: 2980-2202

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	V
AVRUPA VE AMERİKADA BANKA SİSTEMİNİN DOĞUŞU VE GELİŞİMİ	7
YUSUF ÇETİNKAYA.....	7
ALİME ÇETİNKAYA.....	7
NURİ BAYRAM.....	7
ALİ MENTEŞ	7
ALİ SONGÜL	7

Ulusal Hakemli Dergi
Tarih Burada Dergisi
Yıl: 3. Cilt: 1. Sayı: 1
ISSN no: 2980-2202

SAYIDA GÖREV ALAN HAKEMLER

Kadriye KARA

Hatice METİN

AVRUPA VE AMERİKADA BANKA SİSTEMİNİN DOĞUŞU VE GELİŞİMİ

*Yusuf ÇETİNKAYA

**Alime ÇETİNKAYA

***Nuri BAYRAM

****Ali MENTEŞ

*****Ali SONGÜL

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Makale Gönderme Tarihi: 15.11.2024

Makale Kabul Tarihi: 27.12.2024

Makale Yayın Tarihi: 15.01.2025

Atıf Bilgisi:

Çetinkaya, Y., Çetinkaya, A., Bayram, N., Menteş, A., Songül, A. (2024), "Avrupa Ve Amerikada Banka Sisteminin Doğuşu Ve Gelişimi", *Tarih Burada Dergisi*, Yıl: 3, Cilt: 1, Sayı: 1, ss.7-22.

Özet

Bankacılık sistemi mübadele döneminde insanoğlunun kurmuş olduğu depo ve silolarla oluşmaya başlamış, paranın icadından sonra ise mal ve mülklerin depolanması yerine onların değerlerini ifade eden parasal değerlerin depolanmasına başlanmıştır. Bu faaliyet zaman içerisinde mal ve mülklerin değerlendirilmesi ve bunlar üzerinden yeni kıymetler elde etmek gibi bazı usullerin doğuşunu, önce tefecilerin, ardından vakıfların sonrasında ise banka denilen ve her değeri müşterisinin adına çoğaltabilen bir fikir olarak banka sisteminin doğuşu mümkün olmuştur.

Bu projede dünyada ve Türkiye’de banka sisteminin doğuşu, evreleri ve vaz geçilmez bir unsur olarak insan hayatına girişi üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Banka, Dünya, Sistem, Türkiye

Abstract

The banking system began to form with the warehouses and silos established by mankind during the exchange period, and after the invention of money, instead of storing goods and properties, the storage of monetary values expressing their value began. Over time, this activity led to the emergence of some methods such as evaluating goods and properties and obtaining new values from them, first usurers, then foundations, and then the emergence of the banking system as an idea called bank, which can multiply every value in the name of its customer.

This project will focus on the emergence of the banking system in the world and in Turkey, its stages, and its entry into human life as an indispensable element.

Keywords: Bank, World, System, Turkey

* Uzm. Öğrt. Yusuf İzzettin Horasanlı İlkokulu, ysf3842@gmail.com, Orcid: 0009-0005-0198-4798.

** Uzm. Öğrt. Şehit Ahmet Senih Durum İlkokulu, almctnky@gmail.com, Orcid: 0009-0006-0183-2687

*** Uzm. Öğrt. Yusuf İzzettin Horasanlı İlkokulu, nuriibayramm@hotmail.com, Orcid: 0009-0008-1558-2097

**** Baş Öğrt. Yusuf İzzettin Horasanlı İlkokulu, alimentos42@gmail.com, Orcid: 0009-0002-7719-0087

***** Uzm. Öğrt. Tepekent İlkokulu, songulali84@gmail.com, Orcid: 0009-0004-5586-4452

Giriş

Bankacılık sektörü en eski iş kollarından biri olarak¹ Parasal değerlerin olmadığı zamanlarda mübadele sistemine dayanan bir çeşit ticaret ile yapılırdı. Çiftçiler bir sonraki mahsulleri büyürken sürekli bir gıda kaynağı sağlamak için tahıl bankalarına tahıl bırakabiliyor ve periyodik olarak çekebiliyorlardı².

Bu tahıl bankaları ilk olarak Mezopotamya'da Babil uygarlığı döneminde geliştirildi, sonrasında Mısırlılar tarafından mükemmelleştirildi. Tarihçiler, Mısır'daki tahıl bankacılığı sisteminin işlem hacmi ve ağ bağlantıları açısından günümüzün bankacılık sistemlerine benzediğine inanıyor. O dönemde emtiaya dayalı bankacılık sistemi hiç şüphesiz çok işe yarıyordu, ancak medeniyetler dünyaya yayıldıkça ve sınır ötesi ticaret gelişmeye başlayınca sistem yetersiz kalmaya başladı ve merkezi bir değişim aracına ihtiyaç duyuldu (Andrew, 2011).

Metal paralar yani sikkeler, M.Ö. 700 yılında Lidyalılar tarafından bir değişim aracı kullanılmaya başlandı. Gümüş, bronz ve altın gibi değerli metallerin ticareti zaten aktif olarak yapılıyordu ama Kral Alyattes, ticaretin kolaylaşması ve halkının daha etkili bir şekilde alışveriş yapabilmesi için metal paraları kullanmaya karar verdi³. Altın ve gümüş alaşımli sikkeler, diğer uygarlıkların da bu sistemi benimsemesiyle; paraların standart bir değişim aracı olarak kabul edilmesinin, ticaretin genişlemesinin ve ekonomik ilişkilerin daha karmaşık hale gelmesinin önünü açtı⁴.

Madeni paralar yaygınlaştıkça paraların muhafaza edilmesi gerekliliği de oraya çıktı. Yunanistan, Roma, Mısır ve Babil'deki tarihi kayıtlar, tapınakların parayı güvende tutmanın yanı sıra borç da verdiğini gösteriyor. Madeni paralar diğer mallara göre daha kolay değiş tokuş edilebiliyor ve istiflenebiliyordu, bu nedenle Roma döneminde zengin tüccarlar ihtiyacı olan insanlara madeni paraları faiziyle ödünç vermeye başladı. Tapınaklar, hükümdarlara verilenler de dahil olmak üzere büyük kredileri yönetirken, halkın ihtiyaçlarını günümüzün

¹ Kathryn Wright. What Is the Importance of Banks?. Available: <http://business-finance.blurtit.com/107203/what-is-the-importance-of-the-banks> (Erişim: 09.11.2024)

² George A. Selgin, John Stuart Gladstone Wilson. Bank. Available: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/51892/bank> (Erişim: 10.11.2024).

³ Umair Jamal. (2013). Functions and responsibilities of Central bank and Commercial Banks. Available: <http://umairjamal.hubpages.com/hub/Functions-and-responsibilities-of-Central-bank-and-Commercial-Banks>. (Erişim: 10.11.2024).

⁴ Lee Ann Obringer. (2012). How Banks Work. Available: <http://money.howstuffworks.com/personal-finance/banking/bank1.htm>. (Erişim: 11.11.2024).

bankerlerine benzeyen tüccarlar karşılıyordu.

Roma İmparatorluğu'nun ok şuyle birlikte, ticaret ve para sistemi de bozuldu. Altın ve gümüş sikke kullanımı azaldı, yerine bakır ve bronz sikke kullanılmaya başlandı. Bu da paranın değerinin düşmesine ve enflasyonun artmasına neden oldu. Ayrıca, kentlerin nüfusu azaldı, kırsal alanlarda feodal sistem yaygınlaştı. Bu sistemde, toprak sahipleri, köylülere toprak verir, karşılığında da vergi ve askerlik hizmeti alırdı. Bu durum, ticaretin ve bankacılığın gelişmesini engelledi.

Feodal dönemde de bankacılık faaliyetleri kiliseler ve manastırlar tarafından yürütülüyordu. Rönesans'la birlikte ticaretin canlanması, günümüz modern bankacılığının temellerinin atılmasının önünü açtı. Özellikle Cenova, Venedik, Floransa gibi kentlerde ticaretin finansmanı için bankalar kuruldu⁵.

Bankacılığın Tarihi

Bankacılığın başlangıcı M . 3500 yılına kadar dayanmaktadır. Sümer, Babil ve eski Yunan medeniyetlerinde bankacılığa benzer işletmelerin yapıldığı belirlenmiştir. Paranın icat edilmesine, denizciliğin, ticaretin gelişmesine paralel olarak bankacılıkta gelişmeye başlamıştır. 1900'l  yılların başlarında modern bankacılık uygulanmaya başlamıştır. Ülkemizde Osmanlı Döneminde Tanzimat'ın ilanı ile yabancı bankalarla başlayan bankacılık Cumhuriyet Döneminde ivme kazanmıştır. Bu kısımda öncelikle Dünya'da bankacılığın hangi aşamalardan geçerek bugünkü konumuna geldiği genel hatlarıyla açıklanacak, sonra da Türkiye'deki söz konusu gelişim belirli dönemler itibariyle ele alınacaktır (Yetiz, 2016: 108). Ticaretin gelişmesi, uluslararası bir nitelik kazanması, para ile ilgili kurumların oluşumunu zorunlu kıldığından, ortaya önce sarraflar çıkmıştır. Bu nedenle sarrafları bankerlerin ve bankaların öncüsü olarak nitelendirmek mümkündür. Banka sözcüğü de zaten İtalyanca 'banco' sözcüğünde, sarrafların üzerinde işlemlerini gerçekleştirdiği "masa, sıra" sözcüğünden kaynaklanmaktadır. Bu sarraflardan bazıları taahhütlerini yerine getirmeyerek iflas ettikleri zaman halk bunların 'banco'sunu kırardı. İşte bu nedenle batı dillerinde iflas eden kişilere 'banco' kelimesinden gelen 'bankrupt' denilmektedir. Sarrafların uğraş alanlarını genişletmeleri, mevduat kabul etmelerinin yanı sıra transfer işlemlerini

⁵ History World. (2012). History of Banking. Available:

<https://www.turkiyefinans.com.tr/tr-tr/blog/sayfalar/banka-nedir-turkiyede-bankacilik-turleri.aspx>

(Erişim:

11.11.2024)

gerçekleştirip, müşterilerine kredi vermeleri ise bunların iş yerlerini ‘mevduat ve transfer bankaları’ durumuna dönüştürmüştür. Gerçek anlamı ile para ticareti ise ancak mal ve sermaye ticaretine katılan sınıflarla, tefeciler ve tüccarlardan oluşan burjuvaziyle birlikte ortaya çıkmıştır. Ticaret sermayesinin gelişimi, banka denilen kurumu ekonomik yaşantısının önemli bir ögesi durumuna dönüştürmüştür. Sanayi devrimi ise bankacılığın hızlı gelişme sürecine girmesine yol açmıştır (Aydın, 2006: 18). Bankacılığa duyulan ihtiyaç insanlık arasında birkaç bin yıldır mevcuttur ve şaşırtıcı bir şekilde, sürekli olarak bir şekilde yürütülmüştür. Sadece ikisinden önce gelen bankacılık mesleği, tarihçiler tarafından bilinen en eski mesleklerden biri olarak kabul edilir. Bankacılığın icadı, madeni paranın icadından bile birkaç bin yıl öncedir. Bankacılık, insanlıkla birlikte eş zamanlı olarak gelişmiştir. Bu makale, sizi bankacılık tarihinin ana noktaları ve büyük atılımları boyunca yönlendirecektir(Aydın, 2006: 19).

En eski ipuçları, antik Mezopotamya ve Mısır'da bankacılığın kullanıldığını gösteriyor. İlk medeniyetler, serveti depolamak, ticaret yapmak ve işlemler yapmak için altını bir araç olarak kullanıyordu. Doğal olarak, bu şekilde saklanan servet, koruma ve emniyette saklama için saklanmak zorundaydı. Bu tür ihtiyaçlar için en güvenilir yer tapınaklardı. Sürekli ziyaret edilen, hırsızları caydırabilecek kutsal bir karaktere sahip sağlam binalar bu görevi yerine getirdi. Ancak bankalar, fonların düzgün ve uygun şekilde tahsis edilmesine yardımcı olarak bir ekonominin verimli bir şekilde işlemesine katkıda bulunur ve tapınaklar serveti atıl tutardı. Bankacılığın gelişimi, ticaret topluluklarının ve hükümetlerin fon ihtiyacından kaynaklanmıştır(Yetiz, 2026: 109). Bu nedenle, M.Ö. 18. yüzyılda Hammurabi zamanında Babil'de, tapınağın rahipleri tarafından yapılan kredilere dair kayıtlar vardır. Bu, bankacılık kavramının başlatıldığının bir işaretidir. Keşifler arasında, iki taraf arasında gerçekleştirilen işlemleri kaydetmek için kullanılan korunmuş kil tabletler de yer almaktadır. En eski kayıtlı yasalar arasında yer alan Hammurabi Kanunu, bankacılık sektöründeki düzenlemelerle ilgilidir. Diğer kalıntılar, bankacılığın "evriminin" ilk aşamalarında mevduat, faiz, kredi ve akreditif gibi modern uygulamaların zaten var olduğunu gösterdi. Yukarıda belirtilen kil tabletler, MS 900'de Çin'de ve 18. yüzyılda Batı kültüründe ortaya çıkan daha modern kağıt para sistemlerinin öncülüydü. Bu ikisini ayıran şey, kil tabletlerin ikincisinden farklı olarak özel bir sektör tarafından çıkarılmış olmasıdır (Yetiz, 2026: 109).

Mısır'da o dönemde gelişmekte olan bir bankacılık sektörü de vardı. Hükümet,

vatandaşların servetini devletin depolarında tahıl şeklinde saklamayı teklif etti. Karşılığında, vatandaşlara depolanan servetlerinin bir onayı olarak bir not, bir "mevduat makbuzu" verilecekti. Makbuz, ticaret yapmak, vergi ödemek ve tanrılara bağış yapmak için daha sonra kullanılabilirdi. Bu uygulama, Ptolemaios döneminde genel bir ödeme yöntemine dönüştü ve yerel işlemler söz konusu olduğunda, metalik para sisteminin tanıtılmasından sonra bile devam etti. Doğal olarak, Mısır'da depolanan tahıllar başka yerlerdeki yabancılar için pek bir şey ifade etmiyordu, dolayısıyla uluslararası ticarete ve askeri fetihlerde kıymetli metaller kullanılmak zorundaydı. Bu, Mısır'ın iyi bilinen iki kademeli para sistemidir. Ancak, bir değişim aracı olarak tahıl, Roma döneminde tamamen kullanımdan kalktı(Kaya, 2003: 38).

Ortaçağ'da denizciliğin gelişmesi, yeni fethedilen yerlerden kıymetli madenlerin getirilmesi Avrupa'da bankacılığın daha da gelişmesine yol açmıştır. Bu dönemde, yeni bir bankacı tipi ortaya çıkmıştır. Ortaçağda bankacıya ancak vatandaşlık hakkı tanındığı halde Rönesans döneminde bankacı, sosyal topluluk içinde daha büyük önem kazanmış ve kendisini herkese kabul ettirmiştir (Kaya, 2003: 38).

Bankacılık antik dünyadaki şehirlerde ortaya çıkmaya başladı. Ancak Delos adası belirli bir adaydı. O dönemde bankacılığın çoğunlukla nakit bazında yürütüldüğü Atina ve diğer şehirlerin çoğunun aksine, Delos gerçek bir kredi makbuz ve ödeme sistemi uygulayan ilk adaydı (Okan, 2021: 6-9; Dinçer, 2019:8).

Her müşterinin kendi hesabı ve başka bir müşterinin hesabına para transferi emri verme yetkisi olurdu. Bu aynı zamanda offshore bankacılığın ilk örneğiydi. Bu ada çok az doğal kaynağa sahipti, bu yüzden gelişimi sadece doğal limanına ve zengin Apollon tapınağına güvenmek zorundaydı. Roma imparatorluğunun genişlemesiyle, Delos, Kartaca ve Korint'in düşmanları ortadan kaldırıldı, bu nedenle Delos ve bankacılık sistemi gelişip refaha kavuştu. Bu, Romalılara taklit edebilecekleri iyi tasarlanmış bir bankacılık sistemi sağladı (Okan, 2021: 6-9; Dinçer, 2019:8).

İdari becerileriyle tanınan Romalılar, Yunan bankacılık uygulamalarını benimsedi ve bunları düzenledi. Bankacılığı tapınaklardan çıkardılar ve bugün "banka" dediğimiz ayrı binalarda resmileştirdiler. Tefeciler Roma İmparatorluğu içinde faaliyet göstermeye devam etseler de, bankacılığın çoğu yasal olarak kurumsal bir banka aracılığıyla yürütülüyordu. MS 2. yüzyılda, borç ödemelerinin işlemlerini ve borç tutarı ödendiğinde resmi borç tasfiyelerini kaydetmek için noterler atanıyordu. Julius Sezar, bankaların borçlunun borcunu ödeyememesi

durumunda arazisine el koymasına izin veren başka bir yasa çıkardı. Bu, borçlular ve alacaklılar arasındaki ilişkide büyük bir güç kayması nedeniyle bankacılık sektörünün gelişiminde önemli bir adımdı. Daha önceki zamanlarda borçlu soylular dokunulmazdı ve uygulama, alacaklının veya borçlunun soyu tükenene kadar borcu torunlarına devretmekti (Okan, 2021: 6-9; Dinçer, 2019:8).

Bankacılık sektörünün gelişiminde yukarıda belirtilen önemli adımlardan sonra, ilerleme Roma İmparatorluğu'nun çöküşüyle durduruldu. Bankacılık hizmetleri esas olarak Kutsal Roma İmparatorluğu'nda ortaya çıkan papalık bankacıları ve Haçlı Seferleri sırasında savaşların finansmanı için ihtiyaç duyulduğu için Tapınak Şövalyeleri tarafından sürdürüldü. Tefeciler hala sektörde pay sahibi olmaya çalıştılar, ancak Hristiyan kilisesi onları ahlaki açıdan saldırgan buldukları tefecilik suçlamasıyla yargıladı. Anonim bir ortaçağ yazarı, 'tefecinin kendi para keselerine bir fahişe olduğunu ve birlikte üretebilecekleri bir ücret aldığını' canlı bir şekilde beyan eder. Ayrıca, Roma İmparatorluğu'nun çöküşü ticaretin de çökmesine neden oldu ve bu da bankacıları daha az gerekli hale getirdi (Okan, 2021: 6-9; Dinçer, 2019:8).

Bankacılık gereksinimleri için birincil teşvik Haçlı Seferleri'nden başkası değildi. Temel bankacılık gereksinimleri, malzeme ve ekipman için ödeme yapma zorunluluğundan ortaya çıktı. Uluslararası savaş başlatmak, büyük miktarda nakit transferinin güvenli ve hızlı bir yolunu sağlayacak bankacılık olanakları olmadan gerçekleştirilemeyecek bir şeydi. İtalyan modeline dayalı olarak bu tür bankacılık hizmetlerini sunmaya başlayan Tapınak Şövalyeleri'ydiler ((Okan, 2021: 6-9; Dinçer, 2019:9).

Kilise'nin koyduğu yukarıda belirtilen yasak, Yahudilere bankacılık sektörüne girme fırsatı verdi. Ancak, insanlar onları genellikle şüpheli bir mezhep olarak algıladıkları ve bu nedenle onlara güvenmedikleri için başarılı olamadılar. Tapınak Şövalyeleri tarikatı da aynı sorunla karşı karşıyaydı.

13. yüzyılda bankacılık sektöründeki boşluklar Lombardlar olarak bilinen İtalya'nın kuzeyinden gelen bankacılar tarafından dolduruluyordu. Yavaş yavaş sektöre hakim olmaya başladılar. Hristiyan dininin takipçileri olmalarına rağmen, tefecilik ücretlerinden akıllıca kaçmıyorlardı. Toplanan faizleri müşterilerden gönüllü bir hediye veya alınan riskin bir ödülü olarak sunuyorlardı. Bu dönemde tanıtılan diğer iki önemli uygulama çift taraflı muhasebe ve poliçe kullanımıydı. Bazı poliçe türleri daha erken zamanlarda bile mevcut olsa da, İtalyanlar

bunu geliştirdiler(Çizakça, 1999: 21). Bu poliçeler bugün kullanılan çeklere benziyordu. Bu uygulamalar bankacılığın İtalya'daki birçok şehirde gelişmesini sağladı. Ancak, en büyük faydalanıcı, finansal gücü esas olarak para biriminden gelen Floransa'ydı. Florin yaygın olarak tanındı ve çok güvenilir hale geldi ve bankacıların uluslararası finansla yoğun bir şekilde ilgilenmesine olanak tanıdı. En etkili iki aile, yalnızca İtalya'da değil, aynı zamanda kendi şubeleri aracılığıyla İtalya sınırları dışındaki birçok büyük şehirde finansal hizmetler sunarak muazzam bir servet kazanan Bardi ve Peruzzi'ydi. İtalyan şirketleri, oldukça gelişmiş karmaşık bir yapıya sahiptiler(Çizakça, 1999: 21). Öncelikle birçok yapıyı bünyelerinde barındırıyorlardı. Örneğin tek bir gemi seferinin finansmanı için değil de uzun süreli olarak kurulmalarına rağmen, zaman zaman bir commenda'da pasif ortak olarak bulunabiliyorlardı. Bu şirketlerin büyük bir kısmı aile şirketi olarak kurulmuş , daha sonra büyüyerek aile dışından da ortaklara açılmıştı. En ünlüleri Peruzzi, Bardi, Alberti ve Medici şirketleriydi (Çizakça, 1999: 21). Sadece uzak mesafe ticaretiyle değil, aynı zamanda bankerlikle de uğraşmışlardır. Bu şirketler Avrupa'nın uzun yıllar önemli kredi sağlayıcıları arasında yer almışlardır. Tacirlerin yanı sıra, asillere ve hatta krallara kredi açabilecek kadar büyük sermayelere sahip olmuşlardır (Konuk, 2005: 103). Bu ailelerin çöküşü, İngiltere hükümdarı III. Edward'a muazzam miktarda altın florin borç vermeleriyle gerçekleşti. Yabancı hükümdarlara ve hükümetlere finansal hizmetler sunmak yaygın bir uygulamaydı, ancak III. Edward'ın girdiği pahalı savaş, borcu geri ödemesini engelledi (McEvedy, 2004: 84).

Yine de Floransa, Medici ve Pazzi evleri şehrin en güçlü finansörleri haline geldiğinde, endüstriyi ancak yarım yüzyıl sonra toparlayacak kadar güçlü bir bankacılık merkeziydi. Floransa'nın resmî kaynakları Chiarissimo de' Medici'nin 1201 yılında Medici ailesinden ilk kişi olarak Floransa'yı yöneten konsilde yer aldığına dair bilgi vermektedir. Zaman içerisinde Floransa'daki prestijleri artmış ve özellikle Floransa ve Papalık devletleri başta olmak üzere Orta Çağ ve Rönesans İtalya'sında yüksek prestijli bir komün ofisinin sahibi olan Gonfaloniere³ vazifesini üstlenmişlerdir. Ailenin ilk Gonfaloniere üyesi, 1296 senesinde Floransa'nın yönetim ofisine seçilen Ardingo de' Medici'dir (Hibbert, 1975: 30). Kardeşi Guccio⁴ ise ondan üç yıl sonra Gonfalonire olmuştur. Guccio de' Medici, yönetim tarzı ve yaptığı işlerle Floransa toplumunun gözünde iyi bir imaja sahip olmuştur. Bu imaj kendisinden sonra gelecek olanların kaderinde de etkili olmuştur. Bu etkiyi Cosimo'nun büyük büyük babası olan II Averaro de' Medici'nin 1314'te Medici ailesinden üçüncü

Gonfaloniere seçilmesinde görmekteyiz (Strathern, 2007:15). Fakat ondan sonra ailenin Floransa'nın siyasi arenasındaki etkisinin azaldığı görülmektedir. Averardo'nun torunlarından olan Filigno di Conte, bu siyasi düşüşten çocukları için kaleme aldığı kısa anı kitabında bahsetmiştir. Ayrıca anı kitabında, Floransa'da birçok küçük evin yanı sıra iki saray, bir han ve Mugello'daki Cafaggiolo'nun etrafını saran evlerle birlikte sarayın yarısının ailesinin elinde olmasıyla övündüğünü not etmiştir. Mediciler, eskisi kadar zengin olmasa da durumları iyiydi. Sosyal pozisyonları ise bu ekonomik krizde çok fazla sarsılmamış olsa da daha iyi olabilirdi. Geçmişte bir Medici gibisin denildiğinde insanlar onlara benzemekten korkardı. Bu kötü imaj Fligno'nun kuzeni Salvestro de' Medici'nin 1370 ve 1378 yılında Gonfaloniere seçilmesiyle yok olmuştur (Hibbert, 1975: 30). Fakat seçilmiş olduğu ikinci dönem, Floransa'da durum hiç de iç açıcı değildi. Ciompi isyanı, 1378'den 1382 yılına kadar bu şehirde etkili olmuştu. Ciompi isyanı, Guelph'in kanunu tarafından başlatılan ve yönlendirilen yoğun bir siyasi baskı, hatta terör dönemi ile aynı zamana denk gelmişti (Roscoe, 1795: 8). İşte bu dönemde Salvestro de' Medici'nin Gonfaloniere seçilmesi bütün gözleri onun üzerine çevirmişti. Dolayısıyla kendisinin de Gonfaloniere seçilmesinden sonra Ciompi ile iş birliği içinde olduğu ortaya çıkmıştır. Zaten kendisi Popolo Minuto'ya (Halk Hareketi) saygı duyan adaletçi bir Gonfaloniere olduğundan Guelphist'in yasaklarını askıya almıştı (Breugh, 2007: 13-14). İsyancılarla ilişkili olması onun prestijini artırdığı gibi diktatör olarak görülmesine de neden olmuştu. Bu nihai başarısızlıklardan dolayı 1382 yılında rakiplerinin muhalefeti sonucunda Floransa yönetimindeki yerini kaybetmiştir (Hibbert, 1975: 31).

Medici hanedanı siyasete yoğun bir şekilde dahil oldukça, Alman hanedanı Fuggers, Medici'nin Avrupa'nın en büyük bankacılık hanedanı unvanını devralma fırsatını yakaladı. Kazançları çoğunlukla hükümetlere ve yöneticilere verilen kredilerden geliyordu. Keskin müzakere becerilerini kullanarak faiz oranlarını, norm olan %12'den, durum izin verdiğinde %45'e kadar yükselttiler. Kredilerin geri ödenmesini güvence altına almak için hükümetin madenlerine faiz alıyor ve hükümetin gelirlerinin belirli kısımlarına ilişkin haklar elde ediyorlardı. Hem gelir toplayıcıları hem de devlet varlıklarının yöneticileri oldular. Zamanla, birkaç felaketle sonuçlanan girişimden sonra finansal risk almaya başladılar.

Batı'da bir diğer gelişme değiş tokuş ticareti aşamasından para ve kredi aşamasına geçişte olmuştur. Para değiştirmek, borç para vermek, para havale etmek için bankların üstüne koyarak işlemlerini sürdürmelerinden dolayı kendilerine "banker" ve işlerin ilerlemesi sonrası

işlemlerin masa üzerinde gerçekleşmesi süreçlerine de “banka” adı verilmiştir (Sedillot, 2005:146). Böylece Avrupa’da ilkel bankacılık da başlamış oluyordu. Bunların kuruluş tarihlerine göre 1157’de Venedik’de Banco Della Piazza Del Rialto, 1401’de Barselona’da Taula de Canvi, 1408’de Genova’da Casa di San Georgio, 1593’te Milano’da Banco di Ambrogia, 1609’da Amsterdam Bankası ve 1619’da da Hamburg Bankası kurulmuştur (Ulutan, 1979:159; (Yıldırım, 2020: 65). 16. yüzyılda Venedik hükümeti inisiyatif aldı ve Banco della Piazza di Rialto'yu açtı. Amacı, tüccarların paralarını saklama ve madeni paraların fiziksel transferi olmadan güvenli finansal işlemler yapma ihtiyaçlarını karşılamaktı. Bu uygulama, antik Yunan'da bile uzun zamandır mevcuttu, ancak bu riskli hizmetleri bireysel olarak yürüten tefecilerin iflas etme olasılığı yüksekti. Hükümet, bankanın hizmetlerini kullanan tüccarlara güvenlik sağlamak için yeni açılan bankanın arkasında durdukça bankacılık sektörü popülerlik kazandı.

Bankacılık uygulamaları geliştikçe, müşterilerin bu konudaki bilgisi de genişledi. Mevduatlarının gizli potansiyelini öğrendiler. Bu dönemde bankanın karı, mevduat sahiplerine ödenen faiz oranları ile borçlulardan talep edilen faiz arasındaki fark haline geldi.

Hala faaliyet gösteren birçok tefeci kısa sürede özel bankalara dönüşmeye başladı. Geleneksel olarak kuyumcular, güvenli saklama için mevduatta para kabul ederlerdi. Faiz kazanma potansiyelini keşfettiklerinde, mevduatların bir kısmını ödünç vermeye başladılar. Kar elde etme potansiyelinin tamamını fark ettikleri noktada bankacılığı ana işleri haline getirdiler.

Daha önceki en başarılı bankacılık hanedanları gibi, Banco della Piazza di Rialto da güvencesiz krediler vererek sorun yaşadı. Bu sorunun çözülmesi için Banco Giro kuruldu. Banco del Giro'nun kurulduğu koşullar, yasanın önsözünde genel terimlerle belirtilmiştir. Giovanni Vendramin, Venedik darphanesine büyük miktarda gümüş, toplu olarak veya İspanyol reali olarak tedarik etmek ve ödemenin yarısını madeni para veya banka kredisi olarak, diğer yarısını ise altın olarak, ya sikke olarak veya külçe olarak almak için sözleşme yapmıştı; ve gümüşü tedarik ettiği oran düşük olduğundan, cumhuriyet ona banka kredisi olarak büyük bir kredi vermeyi kabul etti. Aynı zamanda, cumhuriyetin mal ve poliçe için borçlu olduğu tüccarlar, darphane ve diğer kamu ofisleri için görevlendirilmişlerdi; tahsilatlar yavaştı ve resmi formlar tarafından engelleniyorlardı. Vendramin ve diğer alacaklılarla hızlı bir anlaşma yapmak için, yeni banka kuruldu ve Depositario del Banco del Giro adlı bir

memurun sorumluluğuna verildi; ve alacaklılara, defterlerindeki mevduatlarla kredilendirilerek ödeme yapıldı. Bankanın, maruz kaldığı ödeme talebini karşılayabilmesi için, Vendramin'den alınan büyük miktardaki real, Banco di Rialto'da cari parayla değiştirildi; ve bu, Vendramin'in sözleşmesi uyarınca toplu olarak tedarik edilen gümüşten basılan madeni parayla birlikte, 150.000 duka tutarında bir rezerv olarak Banco del Giro'ya yerleştirildi. Ayrıca, kamu alacaklılarına yapılacak ödemelerin tutarı olan 500.0410 duka tutarı karşılanana kadar, darphaneden bankaya aylık 10.000 duka tutarında ödeme yapılması (kısa süre sonra 30.000 duka'ya çıkarıldı) öngörüldü (Charles, 1892: 324-325).

Hükümetin alacaklılarının yeni banka ile kredi şeklinde ödeme kabul etmesi ilkesine dayanıyordu. Yukarıda belirtilen sorunu çözenin yanı sıra, yeni banka Venedik'in garantili kredi temelinde kamu finansmanı toplamak için bir mekanizma elde etmesiyle fırsatlar yarattı.

Bu kavramın mantıksal uzantısı, devletle bir tür ortaklıkla kurulan ulusal bir bankadır. İsveç bankası ilk örnekti. Sonraki, sonunda şu anda bir merkez bankasıyla ilişkilendirilen çeşitli görevleri üstlenen İngiltere Bankası oldu. İngiltere Bankası Avrupa'nın en eski ulusal bankasıdır. 1694'te kurulan banka, kendisinden önce gelen büyük bankaların birer birer ortadan kaybolmasına tanıklık etmiş ve daha sonraki birçok kuruluşun çöküşüne tanıklık etmiştir. Günümüzde hala dünyanın en ünlü ve birçok açıdan en orijinal bankası olmaya devam etmektedir (Andreades, 1924: 5-7; Fortin, 1970: 6-7). Onun görevleri arasında fon toplanması gerektiğinde devlet tahvillerinin satışını organize etmek ve hükümet departmanları için bir takas bankası olarak hareket etmek, günlük işlemlerini kolaylaştırmak ve işlemek yer alıyordu. Dahası, krizde onu kredi kaynağı olarak kullanan diğer Londra bankalarının bankacısı oldu. Britanya İmparatorluğu'nun yükselişiyle birlikte, bankacılık merkezi nihayet modern bankacılığın ortaya çıktığı Londra'ya göç etti. Londra, bugüne kadar Avrupa'nın birincil finans merkezi olarak kaldı.

1776 yılında Adam Smith, iyi bilinen teorisini, "görünmez el" teorisini duyurdu. Smith, kendi kendini düzenleyen ekonomiyi savundu. Fikirleri, devletin bankacılık sektöründeki ve genel ekonomideki katılımını sınırlayabilen tefeciler ve bankacılar tarafından benimsendi. Görünmez el, Adam Smith tarafından ortaya atılan bir terimdir ve Milletlerin Zenginliği adlı kitabında bulunur. Görünmez el terimi kitapta yalnızca bir kez kullanılmış olsa da, Smith'in zaman içinde kapsamlı bir şekilde tartışılan önemli bir eseridir. Görünmez el, herkes kendi çıkarını düşündüğünde (doğal özgürlüğünü uyguladığında) bunun kamu yararına

yol açacağı kavramıdır. Milletlerin Zenginliği adlı eserinden ünlü bir alıntıda, "Akşam yemeğimizi kasabın, biracının veya fırıncının iyiliğinden değil, kendi çıkarlarına olan saygılarından bekleriz. Kendimizi onların insanlığına değil, öz sevgilerine hitap ederiz ve onlara kendi ihtiyaçlarımızdan değil, avantajlarından bahsederiz." Smith, kişisel çıkarın istemeden kamu yararına hizmet edeceğini savunur. Smith, Nassau Senior ve John Stuart Mill (Farmer, 2003: 230) gibi bazı klasik ekonomistler tarafından laissez-faire ekonomisinin bir destekçisi olarak görülmüştür. Piyasa ekonomisi, insanların ve firmaların üretim ve tüketimi etkileyen kararlar aldığı zamandır. Piyasa oyuncularının serbestçe rekabet ettiği, fiyatlandırma stratejileri ve piyasa yapısını içeren, piyasadaki bireyler ve firmalar için kar veya zararla sonuçlanan bir sistemdir (Elfi, 2021: 39-40). Bu serbest piyasa kapitalizmi ve rekabetçi bankacılık, Amerika Birleşik Devletleri'nin ortaya çıkmaya hazırlandığı Yeni Dünya'da verimli bir zemin buldu.

ABD bankacılık sektöründe ortaya çıkan ilk büyük banka, 1800'lerin sonlarında ticaret bankaları arasında lider konumda olan J.P. Morgan and Company'ydı. Bu bankanın gücü, o dönemde dünyanın finans merkezi olan Londra ile doğrudan bağlantısında yatıyordu.

XIX. Yüzyılın başlarında itibaren, sömürgeleşme hareketleri yaygınlaşıp dünya ticareti eskiye oranla önemli ölçüde genişleyip çeşitlenince bankacılık alanında da yeni eğilimler doğmuş, iş bölümü, uzmanlaşma ve birleşme eğilimleri ön plana çıkmıştır. Bu dönemde İngiltere ve Almanya'da kurulan bankalar günümüzde de faaliyetlerini devam ettirmektedir. Batı bankacılığın uzmanlaşma eğilimi dışındaki ikinci gelişme birleşmedir. Batı ekonomileri ticari kapitalizm aşamasından sanayi kapitalizmine geçerken, küçük vecilöz işletme tipleri yerlerini büyük işletmelere bırakmaya başladılar. Aynı gelişme bankacılık sektöründe de görüldü. Belirli nitelikli ticari ve uluslar arası bankacılık alanlarında uzmanlaşan bankalar aynı zamanda büyük ölçekli banka işletmeleri yoluna gittiler (Yetiz, 2026: 109).

XX. Yüzyılda durum biraz değişti. Kapitalist sistemle beraber merkezi planlamasosyalist ekonomiler ortaya çıktı. Özellikle İkinci Dünya Savaşından sonra bankacılık faaliyetleri merkezi planlı ekonomilerin yapılarına göre yeniden şekillenmeye başlarkenaz gelişmiş ekonomilerin finansal açıdan kalkınma çabalarını desteklemek için 'kalkınma bankacılığı' denilen genellikle devlet eliyle özel yasalarla kurulan yeni bankalar kurulmaya başlamıştır. Uluslararası Para Fonu, Dünya Bankası, Avrupa Yatırım Bankası ve

benzeri kuruluşlar İkinci Dünya Savaşı sonrası dönemin ürünleri oldular (Yetiz, 2026: 109; Aydın, 2006: 22).

1900'lerin başında köklü ticaret bankaları olmasına rağmen, ortalama bir Amerikalının onlardan kredi alması zordu. Bu bankalar reklam yapmıyordu ve nadiren "sıradan" insanlara kredi veriyorlardı. Irkçılık da yaygındı ve Yahudi ve Anglo-Amerikan bankacılar büyük konularda birlikte çalışmak zorunda olsalar da, müşterileri net sınıf ve ırk çizgileri boyunca ayrılmıştı. Bu bankalar tüketici kredilerini hala endişe verici bir oranda başarısız olan daha küçük bankalara bıraktı.

II. Dünya Savaşı, bankacılık sektörünü tamamen yok olmaktan kurtarmış olabilir. II. Dünya Savaşı ve yarattığı çalışkanlık, Amerikan ve dünya ekonomisini aşağı doğru giden sarmaldan çıkardı. Bankalar ve Federal Rezerv için savaş, milyarlarca dolar kullanılarak finansal manevralar gerektirdi. Bu devasa finansman operasyonu, büyük kredi ihtiyaçları olan şirketler yarattı ve bu da bankaları yeni ihtiyaçları karşılamak için birleşmeye teşvik etti. Bu devasa bankalar küresel pazarlara yayıldı. Daha da önemlisi, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki yerel bankacılık nihayet mevduat sigortası ve ipoteklerin gelişiyile birlikte bir bireyin makul bir krediye erişebileceği noktaya yerleşmişti.

Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) bankacılık her zaman riskli bir iş alanı olmuştur. 1819, 1837, 1873, 1907 ve 1931-1932 yıllarındaki finansal paniklerin tümü bankacılık krizlerini, resesyonları veya büyük ölçekli bunalımları ateşlemiştir. Mevduat sahipleri, bir banka her başarısız olduğunda her şeyini kaybederdi. Ancak Büyük Buhran, sismik bir değişimin tetikleyicisiydi (Akbulak, 2023).

ABD Kongresi, Büyük Buhran (the Great Depression) sırasında banka mevduatını garanti ederek bankacılık paniğini durdurmak için Federal Mevduat Sigorta Kurumu'nu (Federal Deposit Insurance Corporation-FDIC) kurdu. Garanti başlangıçta uygun hesap başına 2 bin 500 ABD dolarına kadardı -bu tutar hızla 5 bin ABD dolarına veya bugünün dolarıyla yaklaşık 112 bin ABD dolarına yükseldi- ve ardından yıllar içinde altı kez artırılarak mevcut 250 bin ABD doları sınırına ulaştı(Akbulak, 2023).

Aynı zamanda ABD, mevduat sigortasını tamamlamak için, bankacılığın menkul kıymetlerden ve diğer ticari faaliyetlerden kesin olarak ayrılması da dâhil olmak üzere, kapsamlı bir banka düzenleme sistemi geliştirdi. Bankalar, vade dönüşümündeki kritik rollerini göreceli verimlilik ile yerine getirmelerini sağlamak için özel sermaye ile

birleştirilmiş federal bir mevduat desteği ve kapsamlı düzenleme ile etkin bir şekilde özel/kamu melezleri haline geldi(Akbulak, 2023).

Uzun bir süre, bu özel/kamu sistemi mükemmel çalışıyormuş gibi göründü. Banka işlemleri neredeyse 90 yıl boyunca durdu, çoğu banka istikrarlı bir şekilde kârlıydı, başarısızlıklar nadirdi ve FDIC'nin gururla belirttiği gibi, "hiçbir sigortalı mevduat sahibi bir kuruluş bile kaybetmedi." Zararlar, bankalar üzerindeki değerlendirmelerle geri ödeniyordu ve hâkim olan görüş, ahlaki tehlike ve "özel kesim kazançları-kamusal kayıplar" (private gains-public losses) gibi teorik sorunların büyük ölçüde kontrol altına alındığı yönündeydi(Akbulak, 2023).

20. yüzyılın ilk yarısında başta ABD olmak üzere dünya, Büyük Buhran'ın etkileri ile mücadele etmek durumunda kaldı. Buhran finans ve bankacılık sektörü üzerinde yıkıcı etkilere neden oldu ve gelecekte yapılacak önemli finansal düzenlemelerin önünü açtı. II. Dünya Savaşı'nın sona ermesinden sonra, 1944 yılında uluslararası finansal sistemi düzenlemek amacıyla Bretton Woods Anlaşmaları imzalandı (Karaçay, 2016:95). II. Dünya Savaşı sonrası neoliberal politikaların tüm dünyaya yayılmasını kendisine şiar edinmiş olan Bretton-Woods üçlemesi kurulduğu 1944 yılından günümüze kadar geçen süreçte tüm dünya halklarının kaderlerinde ve yaşam hakları üzerinde birincil etkiye sahip olmuştur. Richard Peet'in "kutsal olmayan üçlü" (unhold trinity) olarak adlandırdığı bu üçleme bugüne kadar hiçbir dinin yapamadığı etkiyi yaparak dünya halklarına şöyle seslenmişlerdir: "Refaha erişmenin yolu neoliberal düzenden geçmektedir (Rivero, 2001). Bu anlaşmalar, Uluslararası Para Fonu (IMF) ve Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası (Dünya Bankası) gibi kuruluşları oluşturdu ve döviz kurlarını düzenlemeyi amaçladı. Serbest piyasanın erdemine sonuna kadar bel bağlasalar da bu neo-liberal düzen savunucuları her daim aynı vücutla züher bulmamış ya da üzerlerinde aynı libas ile dolaşmamışlardır. Serbest piyasanın ilahi doğruluğuna zeval vermemek koşuluyla neoliberal paradigmanın/düzenin farklı patikalara girdiği ya da girmiş gibi görüldüğü dönemler olmuştur. Öyle ki 1970'lerin, 1980'lerin ya da 1990'ların Bretton Woods kuruluşlarının çizdiği yol bir ve aynı nitelikte olmamış; zamanla büyüme ya da kalkınma paradigmalarında farklı politikalara, farklı konulara vurgu yapmışlardır(Karaçay, 2016:95). Bütün bu gelişmeler yaşanırken teknoloji alanındaki ilerlemeler, bankacılık sektöründe etkisini göstermeye başladı. Bugün vazgeçilmezimiz olan kredi kartları ilk olarak 1950 yılında Diners Club ile hayatımıza girdi. 1973 yılında finans işlemlerini küresel olarak

hızlandırmak ve güvenli hale getirmek amacıyla SWIFT sistemi kuruldu.

Böylece bankalar küresel ölçekte işlem yapabilme kabiliyetine sahip finansal kurumlar haline geldi. ATM'ler, telefon bankacılığı, elektronik fon transferi gibi uygulamalarla başlayan elektronik bankacılık çözümlerine artık mobil uygulamalar üzerinden rahatlıkla ulaşabiliyoruz. Günümüzde bankacılık sektörü, teknolojinin etkisi ve değişen müşteri beklentileri ile sürekli olarak gelişmeye, dönüşmeye devam ediyor. Bugün içinde yaşadığımız modern dünyada bankalar ekonominin önemli bir bileşeni olarak önemli bir rol üstlenmiştir. Bir bankanın ekonomik yapıda bir kalp gibi olduğu ve sağladığı sermayenin de içindeki kan gibi olduğu söylenir. Britannica, bankayı para ve onun ikameleriyle ilgilenen ve finansal hizmetler sağlayan bir kurum olarak tanımlar⁶.

Bankacılar, ülkenin ekonomik yaşamında çok önemli bir rol oynarlar. Ekonominin sağlığı, bankacılık sisteminin sağlamlığıyla yakından ilgilidir. Bankalar yeni bir servet yaratmasa da borç alma, verme ve ilgili faaliyetleri servetin üretim, dağıtım, değişim ve tüketim sürecini kolaylaştırır. Bu şekilde ekonomik kalkınma sürecinde çok etkili ortaklar haline gelirler. Bugün modern bankalar, ülkenin kaynaklarının kullanımı için çok faydalıdır. Bankalar, insanların tasarruflarını yatırım amaçlı seferber etmektedir. Bankalar olmasaydı, ülkenin sermayesinin büyük bir kısmı atıl kalırdı.

Sonuç

Hayattaki her şeyde olduğu gibi, bankacılık sektörünün gelişmesinin de yan etkileri oldu. Kredi sağlama süreci, kaldıraçın modern dünyaya yeniden getirilmesine izin verdi. Kaldıraç, bir bireyin bugün gelecekteki kazançlarını kullanarak ürün satın almasına izin verirken, aynı zamanda daha yüksek enflasyon seviyeleri yaratma eğilimindedir. Dünyanın parasal tarihi boyunca, kaldıraç, kredi yoluyla ekonomide patlama ve çöküş etkisi sağlamıştır. Bununla birlikte, iş döngüsü kaçınılmaz olarak aşırı genişler ve büyük ölçüde kredi yoluyla aşırı daralır. Kredi miktarı ne kadar fazlaysa, parasal sistemdeki oynaklık o kadar yüksektir. Bununla birlikte, bankacılık ve kredinin yokluğu insan etkileşimini engeller ve böylece ekonomik ve sosyal büyümeye engel teşkil eder. Çok fazla borç ve kredi, Atina ve Roma'nın

⁶ Kathryn Wright. (N/A). What Is the Importance of Banks?. Available: <http://business-finance.blurtit.com/107203/what-is-the-importance-of-the-banks>. Last accessed 28/10/2013.

çöküşünde görüldüğü gibi medeniyetin temellerini yok etme riski taşır. Tarihten öğrenilecek bir ders varsa, o da ekonomik sarkaçın her iki yönünde de ılımlılık ihtiyacıdır.

Kaynaklar

AKBULAK, Y. (2023). Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Mevduat Sigortasına İlişkin Tartışmaları Açığa Çıkarma, <https://legal.com.tr/blog/ekonomi/amerika-birlesik-devletlerindeki-mevduat-sigortasina-iliskin-tartismalari-aciga-cikarma/>

ANDREADES, A. (1924). History Of The Bank Of England, (Translated by Christabel Meredith with a preface by H. S. Foxwell), London.

ANDREW, B. (2011), *The Evolution of Banking*. Available: <http://www.investopedia.com/articles/07/banking.asp>. (Erişim. 01.01.2025).

AYDIN, N. (2006). Bankacılık uygulamaları. Anadolu Üniversitesi Yayınları, No. 21.

BREAUGH, M. (2007). The Plebeian Experience: A Discontinuous History of Political Freedom, (Trans: Lazer Lederhendler), Columbia University Press, New York.

CHARLES, F. D. (1892) The Quarterly Journal of Economics , Apr., 1892, Vol. 6, No. 3 (Apr., 1892), pp. 308-335.

ÇİZAKÇA, M. (1999). İslam Dünyasında ve Batıda İş Oraklıkları Tarihi, Çev. Şehnaz Layıkel, İstanbul, Tarih Vakfı.

DİNÇER, İ. (2019). Geleneksel Bankacılık ile Mobil Bankacılık Verimliliğinin Kıyaslanması. Yüksek Lisans Tezi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.

ELFİ, E. (2021). Adam Smith's Invisible Hand And The Visible Hand: The (Mis)Interpretation, Verity - UPH Journal of International , Vol: 13, No: 26, p. 39-46.

FARMER, D. J. (2003). "Invisible Hand and Visible Management." In Handbook of Organization Theory and Management: The Philosophical Approach, 2nd edition. Boca Raton: Taylor & Francis Group, 227–255.

FORTIN, G. C. (1970). The Bank Of England History And Functions, Printed By At The Bank Of England Printing Works Debden Loughton Essex.

HİBBERT, C. (1975). The House of Medici: Its Rise and Fall, William Morrow - Company, INC, New York.

History World. (2012). History of Banking. Available:

<https://www.turkiyefinans.com.tr/tr-tr/blog/sayfalar/banka-nedir-turkiyede-bankacilik-turleri.aspx> (Erişim: 01.01.2025)

KARAÇAY, H. (2016). “Bretton Woods Institutions, New York Consensus And Poverty Reduction Policies”, Hacettepe University Journal of Economics and Administrative Sciences , Vol 34, Issue 1, 2016, pp. 93-114

KAYA, S. (2003). Uluslararası Bankacılık. Ankara: Nobel Yayınları

KONUK, F. Z. (2005). Lex Mercatoria: Ortaçağ Avrupası’nda Ticaret Hukukunun Gelişmesi, Yayınlanmamış YL. Tezi, İ. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, İstanbul.

McEVEDY, C. (2004). Ortaçağ Tarih Atlası, Çev. Ayşen Anadol, İstanbul, Sabancı Üniversitesi.

OKAN, N. (2021), Katılım Bankacılığının Tarihsel Gelişimi Ve Seçilmiş Ekonomik Değişkenlerle İlişkisi: Türkiye Ve Kuveyt Örneği, KMÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.

RİVERO, O.D. (2001). The Myth of Development: The Non-Viable Economies of the 21st Century, London: Zed Books.

ROSCOE, W. (1795). The Life of Lorenzo De’ Medici, Called The Magnificent, C.I., J. M’Crey, Liverpool.

SEDİLLOT, R.(2005). Değiş Tokuştan Süpermarkete, Türkçesi Esat Mermi Erendor, Dost Kitabevi, Ankara.

STRATHERN, P. (2007). the Medici: Godfathers of the Renaissance, Vintage, London.

ULUTAN, B. (1978). İktisadî Doktrinler Tarihi, Ötüken Neşriyat, İstanbul.

YETİZ, F. (2016). “Bankacılığın Doğuşu Ve Türk Bankacılık Sistemi”, Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Nisan 2016; 9(2), s.107-117.

YILDIRIM, O. (2020). “Bankacılık Sistemindeki Gelişmeler ve Türkiye’de Bankacılık Sistemi”, International Journal of Financial Economics and Banking Practices, Vol.:1 Issue:2, s. 63-77.

ZENGİN, S.- YÜKSEL, S. (2016). “Likidite Riskini Etkileyen Faktörler: Türk Bankacılık Sektörü Üzerine Bir İnceleme”, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 15(29), ss. 77-95.